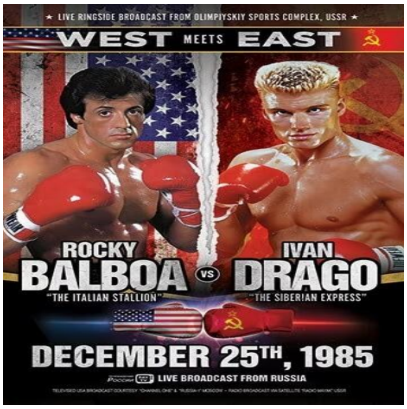

O poder brando (III) GaÃ±ar sen guerra: como o soft power desarmou a Guerra FrÃa

DescriÃ§Ã£o

CoÃ±Ã©cese co nome de â??Guerra FrÃaâ?• o enfrontamento que comeza ao rematar a Segunda Guerra Mundial, coa perda do poder hexemÃ³nico de Europa, entre dÃºas potencias en crecemento, EE. UU. e a URSS, que queren ocupar o seu lugar, liderando dous bloques â??o do oeste, capitalista, e o do leste, comunista, con as sÃºas propias alianzas e paÃ-ses satÃ©lites.
A Guerra FrÃa estendeuse no tempo dende o final da Segunda Guerra Mundial ata a disoluciÃ³n da UniÃ³n SoviÃ©tica en 1991, e chamÃ³uselle â??frÃaâ?• porque ningÃºn dos dous bandos tomou acciÃ³ns directas contra o outro; porÃ©n, si houbo conflitos derivados e guerras subsidiarias. As razÃ³ns deste enfrontamento foron ideolÃ³xicas, polÃticas, econÃ³micas e propagandÃsticas.

Como explicamos nos dous artigos anteriores desta serie, e segundo Nye â??quen acuÃ±ou o termoâ??, o soft power refÃ-rese Ã¡ capacidade dos Estados para influÃr, en lugar de coaccionar, empregando tres ferramentas principais: cultura, valores e polÃtica. Nun contexto coma este, o concepto de poder brando adquire unha relevancia fundamental: as sÃºas actuaciÃ³ns movÃanse polo desexo de gaÃ±ar presenza e influencia, buscando argumentos que os lexitimasen a travÃ©s da cultura, a arte, o deporte e os medios de comunicaciÃ³n, en vez de mediante a forza militar directa.

Durante a Guerra FrÃa, a propaganda converteuse nunha arma esencial para moldear opiniÃ³ns e comportamentos, tanto a nivel interno coma internacional. O seu obxectivo era influÃr psicoloxicamente sobre a sociedade. Este fenÃ³meno non Ã© novo, pero puxo de manifesto neste perÃodo que o control do relato e a sÃºa amplificaciÃ³n convÃ©rtense nun elemento clave para â??gaÃ±ar unha guerra sen guerraâ?•.

A URSS querÃa proxectar unha imaxe de poder, unidade, progreso e superioridade ideolÃ³xica, mentres que os Estados Unidos pretendÃan transmitir â??en contraste coa ameaza opresora e totalitaria do comunismo representado pola UniÃ³n SoviÃ©ticaâ?? a imaxe de ser o lÃder do â??mundo libreâ?•, o paladÃn da democracia e da liberdade, posicionÃ¡ndose como o paÃs das oportunidades.

A arte, a fotografÃa e a iconografÃa en xeral, durante a Guerra FrÃa, foron moito mÃ¡is ca unha expresiÃ³n estÃ©tica: convertÃ©ronse nunha arma estratÃ©xica para reforzar ideoloxÃas, xustificar sistemas polÃticos e conquistar o imaxinario global a travÃ©s de estilos, temas e mensaxes coidadosamente seleccionados para servir aos intereses de cada bloque.

â??O bico de Times Squareâ?• (Alfred Eisenstaedt, 1945)

Outra ferramenta clave do soft power, empregada como escaparate para mostrar unha suposta superioridade e preeminencia, foi o deporte. Na URSS, o deporte consolidouse como un piar da sociedade e un instrumento de propaganda. O investimento estatal en infraestruturas e programas deportivos foi enorme e buscaba amosarlle ao mundo a capacidade do sistema socialista. Pola outra banda, os Estados Unidos utilizaron o deporte e episodios como o boicot aos Xogos OlÃmpicos de Moscova de 1980 para posicionarse como defensores da liberdade e da moralidade.

Imaxe da cerimonia de apertura dos Xogos OlÃmpicos de Moscova de 1980

Pola outra banda, o cine desempeÃ±ou un papel central como instrumento propagandÃstico e de soft power. Na URSS, a industria cinematogrÃ¡fica foi posta ao servizo do Estado para reforzar os ideais bolxeviques e construÃr o culto ao lÃder, mentres que, nos Estados Unidos, especialmente nos anos 80 baixo a presidencia de Ronald Reagan (non esquezamos que fora actor), o cinema utilizouse para restaurar o orgullo nacional e difundir valores patriÃ³ticos.

Filmes como Rocky IV, Rambo ou Top Gun representaron a loita simbÃ³lica entre o â??mundo libreâ?• e o â??inimigo opresorâ?•, exaltando a liberdade, o individualismo e o heroÃsmo estadounidense fronte Ã¡ deshumanizaciÃ³n e ao colectivismo soviÃ©tico. O impacto do cinema foi tal que, como anÃ©cdota, observouse que xusto despois da estrea de Top Gun, o recrutamento na MariÃ±a estadounidense aumentou de maneira espectacular.

Podemos concluÃr, tras o exposto, que a Guerra FrÃa foi, en esencia, unha batalla polas mentes e os corazÃ³ns de millÃ³ns de persoas en todo o mundo, e que o soft power foi a sÃºa principal arma, xa que permitiu a ambos bloques proxectar unha imaxe de superioridade moral, cultural e tecnolÃ³xica, buscando atraer aliados e desestabilizar o adversario sen recorrer Ã¡ guerra aberta.

Neste contexto, a vitoria de Occidente non se debeu exclusivamente ao seu poderÃo militar ou econÃ³mico, senÃ³n Ã¡ sÃºa capacidade para seducir, convencer e conquistar a travÃ©s de sÃmbolos, relatos e modelos de vida. O impacto do soft power foi profundo: para moitos mozos da Europa do Leste, o estilo de vida estadounidense era unha aspiraciÃ³n, un faro de liberdade e modernidade que o rÃxido sistema soviÃ©tico non podÃa ofrecer. Esta atracciÃ³n cultural contribuÃu a debilitar o bloque soviÃ©tico desde dentro, minando a sÃºa lexitimidade e acelerando o seu colapso.

A Guerra FrÃa demostrou, unha vez mÃ¡is, que o poder de convencer e atraer resulta mÃ¡is efectivo e duradeiro fronte Ã¡ imposiciÃ³n e Ã¡ forza.

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Outros

ETIQUETAS

soft power poder brando

INVESTIGACION

RelaÃ§Ãµes Internacionais e GeopolÃtica

Data de criaÃ§Ã£o
14 de Novembro, 2025
Metacampos
Autoria : 109236